

Hebrew Gospel Pearls 3 - Matthew 2:1-12

KJ: Chci říct, že jsi zdvihnul vysoko laťku toho, co jsme v hebrejských perlách z evangelií chtěli dělat. Lidé jsou z toho nadšení. Vrhli jsme se do toho celí. Máme za sebou dva díly veřejné a dva Plus. Chci poděkovat Michaelovi Roodovi, který nás pozval do programu Šavuot 2020 a dal nám hodně času a také jeden díl, kde jsme mohli mluvit o hebrejském Matoušovi, což považuji za výborné uvedení. Udělal jsi skvělou práci, Nehemio. Byl jsi někde v Texasu a já ve studiu s Michaellem. Považuji to za nejlepší prezentaci toho, o čem to je, jakou jsem kdy slyšel. Je to dostupné na bfainternational.com, nehemiaswall.com, YouTube i jinde.

NG: Michael je ten, kdo za mnou přišel jako první s otázkou, která mě vedla k tomu, abych se podíval do různých manuskriptů a zjistil, že existuje hebrejská verze Matoušova evangelia.

KJ: A o 18 let později odvedl on i jeho tým skvělou práci. Prosím, podívejte se na to, pokud nevíte, o čem mluvíme. Teď jsme ale ve druhé kapitole Matouše.

NG: Hebrejský Matouš je rozdělen na tři části. My známe dělení podle kapitol, jak je ve 13. století určil Stephen Langton, arcibiskup z Canterbury. Hebrejská verze Matouše je dělená jinak. Pro kapitolu užívá slovo PEREK. Perek je kapitola. Třetí kapitola hebrejské Matouše je „naše“ druhá kapitola, verše 1-12. Čtvrtá kapitola má pouze tři verše, v řecké verzi to jsou verše 13-15 ze druhé kapitoly. Pokud bychom šli podle kapitol – mohli bychom jeden díl věnovat jenom třem veršům? Víím, že ano. No, uvidíme, jak daleko se dostaneme.

KJ: Jsme ve třetím dílu Perel z hebrejského Matouše a já chci říct něco důležitého. Bylo to určité nedorozumění, když mi kdosi předhodil, že nejednáme čestně, že lidem slibujeme něco, co pak nedostanou. Že jsme jen předstírali, že začínáme s prvním dílem a pak přešli do dílu Plus. Během komunikace se omluvil a řekl, že jsme nikdy nemluvili o ničem jiném, než co jsme pak dělali. Ale nejprve jsem byl napomínán, že nejednám přímo. Chci být tedy otevřený. Ty jsi přišel s úžasnou byt' jednoduchou myšlenkou, která se osvědčila: „Keith, strávíme na Perlách z hebrejských evangelií spousty času, peněz a úsilí; udělejme dvě verze. Ta první by byla veřejná, k ní umožníme přístup každému, a pak ať se lidé rozhodnou, jestli chtějí jít dál, hlouběji, a zda chtějí být součástí našeho pohonu, kterým je náš podpůrný tým na nehemiaswall.com a lidé z prémiové skupiny na bfainternational.com. To je to, co nám umožňuje tohle všechno dělat.“ Takže bylo určité nedorozumění, když jsme pokračovali a lidé říkali: „Proč se musím stát členem podpůrného týmu Nehemii? Proč se musím stát členem Prémiové skupiny?“ Protože bez těchto lidí by nebylo nic.

NG: Mně napsala jedna žena, byla velice zklamaná. Řekla: „Tvoji službu již podporuji. Proč bych měla podporovat ještě bfainternational.com?“ Odpověděl jsem jí: „Jde o spolupráci dvou různých služebností. Já na své webové stránce sdílím to, co mohu já, Keith zase sdílí na té své. Pokud bychom to dělali každý sám, mělo by to úplně jinou dynamiku. Lidé říkají už léta, že máme synergii. Definicí synergie je: „Celek je větší než suma jeho částí“. Nemusíte podporovat ani jednoho z nás, ani moji službu, ani Premium. Je tu více než 100 hodin volně přístupných materiálů.“

KJ: Po všechna ta léta jsem oceňoval, že jsi byl vždy za mnou a zajišťoval to, co jsem potřeboval. Jedno bych chtěl ale říct zcela jasně: Věřím, že to, co právě teď děláme, je velice unikátní – Žid a pohan společně, nejen v oblasti idejí a filosofie, ale prakticky. V tomto se naše služebnosti propojují. Takže pokud tomu nerozumíte, v každém dílu dostanete to, co dostanete teď. Slibuji, že toho, na co se právě chystáme, bude hodně. Pokud ale chcete víc, jděte do Hebrew Gospel Pearls Plus. Jeden týden bude na nehemiaswall.com, další týden na bfainternational.com. Tam dáme všechno, co můžeme vydat. Nevím, jak dlouho to budeme moci dělat. Dáváme ale lidem příležitost jít dál. Není to pro všechny. Nemyslete si proto, prosím, že to není jasné. Jsou dvě verze.

NG: Není to tak, že by byly Perly z hebrejských evangelií a ještě hlubší studie v Perlách z hebrejských evangelií Plus. V podstatě je to tak, že pokračujeme ve vyučování dalších 15 minut až hodinu. Záleží na tom, jak jsme vedeni. Lidé z mé služebnosti mě ale někdy kritizují z opačných důvodů. Ti říkají: „My se snažíme ten materiál vydat jako poděkování lidem, kteří naši službu podporují finančně i jinak, a ty dáváš všechno na podcast zadarmo.“ Já na to: „Jsem-li přesvědčen, že mám toto vyučovat, nemohu to zadržovat.“

Pojďme k textu. V prvním dílu jsme mluvili o zdrojích, které budeme používat, a jedním z nich je kniha, kterou napsal můj bratranec rabín Elijah Zvi Soloveitchik v letech 1878-1879. Podrobně diskutuje téma, které není zcela zřejmé. Ta kniha se jmenuje Bible, Talmud a Nový zákon (*The Bible, the Talmud and the New Testament*). Původně se jmenovala *Kol Koreh*, Hlas volající v pustině, a je to vůbec první židovský komentář k Novému zákonu od někoho, kdo nepřestoupil ke křesťanství, v tomto případě od ultraortodoxního rabína. Začíná: „Za dnů krále Horeda“, což je Herodos, „když se Ješua narodil v Bet

Lechem Jehudy, přišli do Jerusaléma mágové z východní země“. Potom na několika stranách mluví o něčem, co nemá s Herodem nic společného. Myslím, že o tom musíme mluvit.

KJ: Vidíš v tom spojitost?

NG: Myslím, že je v úvodu jeho knihy. Pokouší se sdělit, jaké jsou jeho zdroje jako ultraortodoxního rabína v 19. století, jež používá, aby porozuměl životu Ješuy. Dovolte mi přečíst něco z druhé kapitoly, na straně 73. Zde říká: „Vážený čtenáři, tato dávná bezedná nenávisť hořela v srdcích našich křesťanských bratří vůči našim židovským bratrům po více než 1800 let. Ti křesťané říkali, že naši otcové zabili jejich Mesiáše za zlo, kterého se nedopustil, a my že musíme trpět za proradnost našich otců, a jeho krev vyhledávají z našich rukou.“ (Je zajímavé, že když jsem podobnou myšlenku předestřel lidem, říkali: „To byla ta inkvizice před 500 lety.“ Slyšeli někdy o holocaustu?) Zde říká: Jejich zuřivost se doposud neuklidnila, jak jsme viděli na událostech v Rumunsku.“ Byl jsem zvědavý, o jakých událostech v Rumunsku mluví. Tak jsem hledal v historických knihách a viděl jsem, že v Rumunsku bylo mnoho případů, kdy pohané, konkrétně křesťané, napadali Židy, že jsem ani nevěděl, o které té události mluvil. Současný čtenář by mohl předpokládat, že šlo o masakr v Kišiněvě, kde byl velký pogrom v roce 1904. O velikonocích 1904 vyšli pohané, křesťané, a začali napadat Židy, protože byli zklamaní, že Židé Ježíše zabili. Právě si o velikonocích připomněli smrt Ježíše a teď byl čas se Židům pomstít. Tak to viděli. V židovské historii byl tento kišiněvský masakr 1904 zlomovou událostí. Bialik napsal báseň *Ir Haharigah*, *Město jateční porážky*; poslalo to záplavu Židů z východní Evropy, mnozí šli do Israele. Můj předek Šalom Gordon, po němž se jmenuji, opustil po tomto masakru východní Evropu a přišel do Spojených států. Takže to, o čem píše, není z dávné historie. Je to něco, co se odehrává i dnes. Dnes se to děje ve Francii. Když mám být upřímný, děje se to i v New Yorku.. Pokračuje: „Považovali to za micvah, za dobrý skutek..“ Líbí se mi, jak používá židovské termíny. Měl na mysli křesťany, jak tomu rozuměl: „za dobrý skutek, aby hledali odplatu za jeho krev“, za Ježíšovu krev, „z rukou jejich židovských bratrů“. Chápu, že mnozí z těch, kteří sledují tento program, to tak nevnímají. Ale po celém světě jsou křesťané, kteří to takto vidí. Jsou dnes a byli i v historii. Říká: „Dokonce mezi našimi židovskými bratry, kterým chybí pochopení a kteří nesouhlasí s tím, že by byl Ješua z Nazaretu příčinou toho zla, které se jim děje, někteří obviňují své židovské bratry a jejich Mesiáše, a oheň kontroverze se rozhořívá. Považoval jsem proto za svou povinnost všem ukázat, že ho nevydaly na smrt ruce Židů, a ukážu, že se v chápání té věci mýlí jak naši židovští, tak i křesťanští bratři.“ Skočím teď na konec, abychom o tom mohli mluvit. On si kladl otázku: „Zabili Ježíše Židé?“ Jako ultraortodoxní rabín musel zápasit s tím, že Talmud říká, že byl muž jménem Ješua z Nazaretu, jehož rabíni popravili večer o pesachu. To je to, s čím zde bojuje.

Na straně 78 je konec pětistránkového řešení otázky: „Kdo je tím Ježíšem z Talmudu?“ To je skutečně otázka. On začíná tím, že nás křesťané nenávidí, protože jsme zabili Ježíše, a přitom jsme to ani neudělali. A špatně chápou to, co je v Talmudu. Říká: „Je proto povinností každého, kdo miluje pravdu a pokoj, zvláště těch, kteří učí a vedou mnohé, aby informovali své křesťanské bratry, že se v této věci mýlí. Je jejich úkolem vymýtit a vykořenit tu bezednou nenávisť, která se v jejich srdcích vůči jejich židovským bratrům skrývá.“ Ke komu tady mluví? Myslím, že mluví k židovskému auditoriu, které říká: „Musíme těm křesťanům říct, že jsme Ježíše nezabili a že ten Ježíš z Talmudu je jiný člověk z Nazareta.“ V minulém dílu jsme mluvili o muži jménem Josef, který byl *otcem* Marie, a o dalším muži jménem Josef, který byl *Mariiným manželem*. V Nazaretu skutečně bylo více mužů jménem Ješua. Před 5-10 lety zde byla ta kontroverze ohledně Ježíšova hrobu, kde byly kosti. Byl to hrob v Talpiotu, bylo v něm ossuárium, což je schránka na kosti, a na něm nápis: „Ješua, syn Josefův“. Oni říkali: „Ješua, syn Josefův? To je Ježíš z Nového zákona, Ježíš Nazaretský.“ V oblasti Jerusaléma našli ale druhý hrob, kde bylo stejné jméno, evidentně ale jiného člověka, protože je to jiný hrob.

Jedním z argumentů těchto lidí, kteří prohlašují, že jde o kosti Ježíše, je, že každý čtvrtý se jmenuje Ješua. Oni s tím přišli sami – že to bylo tak běžné jméno. A Elijah Zvi Soloveitchik argumentuje tak, že Ježíš Nového zákona není tentýž co Ježíš z Talmudu, a že byli dva různí lidé téhož jména, Ježíš z Nazareta, a že se to později rabínům popletlo. A že rabíni projektovali pět lidí do jedné postavy, jako to udělali s králem Janajem, což je Alexandr Janejský, mluví o tom Josephus, a my dnes máme mince, které tehdy razili. Alexandr Janaj byl králem Israele od 103 do 76 př.n.l. Rabíni ale nazývali každého hasmonejského krále, jehož nemají rádi, „král Janaj“. Janajem nazývají Jana Hyrkána. Vezmou řadu postav, které mají z jejich pohledu něco společného, a vecpou je do jedné postavy. Důvodem je to, že mají legendy, příběhy a tradice, a historií se tolik nezabývají. Rabín Soloveitchik zde ukazuje, že zde máme jednoho Ješuu, jehož zmiňuje Talmud, který žil z době rabína Ješuy ben Perachie někdy kolem 70-80 př.n.l. Ješua z Nazaretu to není. Je ještě jiný Ješua, který žil v době Bar Kochby kolem 132-135 n.l. Jak by tento mohl být Ješuu z Nazareta? Argumentuje tedy, že postava v Talmudu zvaná Ješua není Ješua z Nazareta. Já bych řekl, že je to ještě maličko jinak. Že v Talmudu je několik různých postav, o něž se rabíni řekněme nestarají, s nimiž nesouhlasili, a všechny je směstnali do postavy jedné. Jednou z těch postav je syn Pappa, který žil v době povstání Bar Kochby. Moc o něm nevíme,

jsou dost velké dohady, o koho jde. Zkrátka tedy říká, že nemůžeme vzít prohlášení z Talmudu o Ješuu jako historický popis Ježíše z Nazareta.

KJ: Bylo mi divné, že od Matouše 2,1 přešel Zvi k věcem na těchto pěti stránkách. Jak jsem ale o tom přemýšlel, pochopil jsem, že to načasování je dokonalé. Někteří by to nejraději zjednodušili. On ale vysvětloval zmatek kolem výroku, že Židé zabili Ježíše, Ješuu. Sel a přinesl další informace. Že ten v Talmudu není tentýž člověk.

NG: V tom, co říká, je zcela jistě něco pravdy. Je to debata, která se táhne do 13. století. Jeden židovský konvertita ke křesťanství tehdy papežovi napsal: „Musíte spálit Talmud, protože je plný pomluv na našeho Pána Ježíše Krista. Začal tedy Pařížský soud, kam položili Talmud, a židovskou stranu bránil rabín jménem Jechiel z Paříže. A ten vystoupil s touto myšlenkou, že *Ješu haNocri*, Ježíš nazaretský z Talmudu, není tentýž co křesťanský Ježíš Kristus. Každý žil v jiné době a má jiný životopis, i když je tento přinejmenším na jednom místě Talmudu označen jménem *Ješu haNocri*. Ve stejné době byl jiný rabín, Nachmanides, Moše ben Nachman zvaný Ramban – pozor na záměnu s rabínem Rambam. Tedy Ramban v roce 1263 disputoval s Pablo Christianim a tvrdil: „**Je** to tentýž člověk. To jen rabíni tradují ohledně něho něco jiného než to, co známe z Nového zákona.“ A je to dost pravděpodobné. Zeptáme-li se historiků, zda by mohli brát to, co Talmud o Ježíši říká, za historickou informaci z jeho doby, většina z nich by odpověděla: „Toto jsou rabíni, kteří žili o 100 až 300 let později, mluvili s nějakým křesťanem a všechno, co vědí o tom, co Ježíš učil nebo dělal, je od toho křesťana.“ To také vysvětluje, proč o celá staletí později vezmou tři nebo čtyři různé historické postavy, učedníka rabína Ješuy ben Perachia - postavu z doby vzpoury Bar Kochby, a zřejmě i historického Ježíše, a udělají z nich jednu postavu, protože o něm vlastně moc nevědí. Je to jako kdybyste mluvili třeba o americké revoluci a lidé by si mysleli, že za všechno může George Washington, nebo o občanské válce, a lidé by říkali, že Ulysses S. Grant šel do Texasu osvobodit otroky. Pokud vím, Grant v Texasu nikdy nebyl.

Dnes si to můžeme vyhledat na Wikipedii a aspoň polovina toho bude pravda. Existují způsoby, jak tyto věci zjistit. Tehdy měli jen paměť. Takovéto věci se ani nezapisovaly. Bylo to „Můj rabín mi vyprávěl tento příběh, a jeho rabín mu vyprávěl další příběh.“ Hodně věcí se při vyprávění zaměňovalo. Když rabíni mluví o určitých postavách, je na tom něco pravdy. Je postava, o níž rabíni mluví, nazývají ho *pošea Jisroel*, „hříšník Israele“. Někteří rabíni říkají: „To je eufemistické označení Ježíše.“ Já nevím, možná to tak je, možná ne. Existuje jiný rabín, jehož nazývají „ten jiný“. Kdo je „ten jiný“? My se domníváme, že Ježíš to není. Je to jiný rabín, který se stal apostatou, epikurejcem popírajícím, že Bůh se světem interaguje. V Talmudu tedy existují tyto různé kódované výrazy. Je tam *ben Sdota*, a oni se pokoušejí zjistit, kdo tento syn Sdoty je. Byl to dávný padouch, který měl mnoho následovníků, lidé si o něm mysleli, že je Mesiáš. Kdo jiný, z perspektivy rabínů, někdo, s nímž nesouhlasíme, a o němž si lidé myslí, že je Mesiáš, který má mnoho následovníků? Tak zkombinují tyto dvě postavy, které nemají nic společného. Až dosud jste mohli tvrdit, že se nezabýváme skutečným Ježíšem. Jde ale o narození z panny, což je zázrak, věříte-li tomu, že? Takže to není součást historie, jak by řekli svěští historikové. Sekulární historik se jeho historií nemůže zabývat, protože je to nadpřirozená událost. Když tomu věříte, dobře. Pokud ne, tak ne.

Zde máme poprvé co do činění s Herodem. Víme, že Herodes existoval. Z historie víme, že zabil každého, kdo mu oponoval. Máme slavný výrok císaře Augusta, který řekl: „Lépe je být Herodovým prasetem než jeho synem“. Proč to řekl? Protože Herodes po způsobu Židů nejedl vepřové, proto nezabíjel prasata, ale svého syna skutečně zabil. Myslím, že ho utopil ve vaně.

Takže se tímto dostáváme do historie, a rabín říká: „Co víme o Ježíši z historie? Nebudeme se dívat do Talmudu ani do Toldot Ješu. To jsou legendy, některé z nich ani nejsou o Ježíši Nazaretském, tak se podívejme do Nového zákona, vezměme ho za bernou minci a pokusme se porozumět tomu, co říká.“

KJ: Oceňuji, co udělal, a že ukázal, jak přistupovat k hebrejskému Matoušovi. Jsou lidé, které netěší, když se Žid s pohanem chystají podívat na Nový zákon společně. Někteří říkají: „Pokud to budete dělat, já se toho nechci účastnit.“ Myslím ale, že toto je dar, a věřím, že se tvůj bratranec pokusil určit, na jakém základě pokračovat. Já tomu říkám vzájemná úcta a respekt.

NG: Myslím, že to nejdůležitější z jeho pětistránkového odbočení na téma Ježíšové, množné číslo, v Talmudu, je, že je třeba být opatrný v používání takových zdrojů. Referují-li o nějaké postavě, kterou ani nenazývají Ježíšem, tak se nedomnívejte, že jde o Ješuu. On používá Talmud kriticky. Říká: „O kompak to tady asi hovoří? Počkat, to se stalo 70 let předtím, než se Ješua narodil. Jak by tedy mohlo jít o stejnou osobu?“

KJ: Když jsme se dostali přes zaminovanou první kapitolu ke kapitole druhé, chtěl bych udělat jednoduchý pokus, protože moje zkušenost, když jsem četl Mt 2,1 v překladu NASB, byla jiná, než když jsem tento verš slyšel číst tebe. NASB říká: „Když se Ježíš narodil v judském Betlémě za dnů krále Heroda, hle, mágové od východu přijeli do Jerusaléma a říkali..“ Nikdy jsem se nad tímto veršem nezastavil, dokud nepřišel hebrejský Matouš. Když teď čtu hebrejské evangelium Matouše, mám na tebe dotaz. CHOZIM VEKOCHAVIM, *moudří ve hvězdách*, přišli od východu do Jerusaléma.. a také jsem se nikdy nezastavil u výrazu: „za dnů krále Heroda“. Když nevíte, kdo je Herodes, nerozumíte tomu, co se děje a proč.

NG: No a to by mohl být důvod, proč se na tomto místě rabín Soloveitchik rozhodl mluvit o antisemitismu, který někteří opírají o Nový zákon a pak v něm jedou, a to kvůli Herodovi. To první, co Žida napadne, když o něm slyší, je: „To je ten chlápek, který zabíjel a pronásledoval.“ Když mluvíme s Rusy, nejlepší přirovnání je ke Stalinovi. Je to zajímavé a podiváme se na to. Ve třetím verši je ale něco, co křesťané chápou zcela jinak než Židé. Herodes byl zajímavou postavou. Jeho předkové byli Edomitě, Edómci. Ti přišli do jižní Judee během sedmdesáti let, kdy byli Židé v babylonském zajetí, a když se pod vedením Zerubabela vrátili zpátky, oblast jižního Judska už nikdy neobsadili. Co tím myslím, když říkám „jižní Judsko“? Hebron, Beršeba, celá ta oblast byla kontrolována Idumejci, což byli bibličtí Edómci. Potom následovala série vojenských nájezdů vedených Janem Hyrkánem, poté Aristobulem a Alexandrem Janajem, o kterém jsme se už zmínili. Během těchto válečných prepádů rozšířili oblast Judey. Tóra mluví o vyhánění národů, protože uctívali modly. V knize Jozue je ale příklad Kenánců, kteří nemuseli být vyhnáni. Kdo to byl? Byla to Rachaba, mohla si vybrat. Nemusela být donucena opustit zemi, mohla se stát Israelitkou. A tito hasmonejští vládcí a králové, když zabrali zemi, řekli místním obyvatelům: „Můžete z území našich předků, z Galileje a z Idumeje, odejít, nebo se můžete stát Israelci.“ Jak se můžete stát Israelci? Dát se obřezat a začít následovat zákony Tóry. Tak byli Edómci obráceni na judaismus. Historie to popisuje jako „násilné obrácení na judaismus“. Oni ale měli možnost odejít. Takže Herodovi předkové byli „násilně“ (byť mohli odejít) obráceni na judaismus a vlastně k tomu nikdy nedošlo. Herodes vybudoval velké stavby. Postavil chrám Augustovi v Samaří a v Sebastii. Když jsem před 20 lety studoval na Archeologickém ústavu Hebrejské University na hoře Škopus, měli tam sochu Augusta. Vykopali ji v chrámu zasvěceném Augustovi v Sebastii u města Somron, které bylo přejmenováno na Sebastia. Augusta tam uctívali jako boha a přinášeli mu oběti. Možná, že křesťané si myslí, že Heroda považují Židé za velkou postavu. Mnozí křesťané vědí, že to není pravda, ale někteří si to myslí proto, že znovu vybudoval chrám v Jerusalémě a vyzdobil ho, a ty obrovské kameny, některé tam jsou dodnes. Totéž ale dělal i pro pohanské chrámy. Postavil nový pohanský chrám v Sebastii a v Cesareji. Jak to, že židovský král buduje pohanské chrámy? Tento židovský král je edómcem, který byl donucen přestoupit na judaismus a pohrdnul tím, co souvisí s židovstvím. Vlády se ujal v roce 40 př.n.l., a byl téměř ihned svržen židovským povstáním vedeným Židy z Parthie, ve skutečnosti z Babylóna, který byl součástí Parthské říše. Ti říkali: „Pokud svrhnete Heroda, my se postaráme, abyste už nebyli pod nadvládou Říma. Budete mít vysoký stupeň autonomie, stejně jako my, rabíni tady v Babylonii.“ To jim říkali Peršané, Parthská říše. A byli úspěšní. Porazili ho a musel uprchnout. Jde do Říma a v Římě tvrdí: „Ti Židé mě nikdy nepřijmou, nebudu-li králem.“ V té době nebyl králem, ale etnarchou, tedy vládcem nad etnickou skupinou či národností. Učinili ho tedy králem a on se vrací zpátky a používá vojenskou sílu, aby znovu obsadil zemi. Trvá mu to asi tři roky, v roce 37 př.n.l. obsazuje znovu Israel a začíná vláda teroru. Proč vláda teroru? Židé ho nikdy nepřijali za krále. Za prvé, Deuteronomium 17. kapitola říká: „Pokud si zvolíš krále, bude to jeden z tvých bratrů.“ Tento muž byl Edómec. Králem být neměl. Nebyl z pokolení Juda. Nebyl z pokolení Davida. Byl to falešný král.

Existovali Hasmonejci, kteří se stali králi a mnozí lidé jim odpírali. Hasmonejci byli Makabejští z chanukového příběhu. Původně to byli nejvyšší kněží, ale později se sami prohlásili za krále, počínaje Aristobulem, možná Alexandrem Janajem. Kolem roku 104-103 se sami prohlásili za krále a byli mnozí, kteří říkali: „Moment, ty jsi nejvyšší kněz z linie Arona, ty nemůžeš být králem. Co jsi ty za krále? Ty jsi nezákonný král.“ Někteří lidé je přijali, jiní ne. Heroda nepřijal prakticky nikdo. Musel tedy použít hrubou sílu, aby lidi donutil ho přijmout. Josephus líčí ve svých dějinách Herodův život jako řetězec masakrů. Asi před 10 či 15 lety byl objeven Herodův hrob u Herodie poblíž Tekoy. Je to jižně od Jerusaléma, ale lze ji vidět z hory Škopus v severní části Jerusaléma. Vyčnívá jako umělý kopec. Profesor Hebrejské university Ehud Netzer, který svůj život tomuto nálezů zasvětil a na vykopávkách tohoto místa skutečně také po pádu zemřel, našel Herodův hrob i jeho sarkofág z nádherného červeného mramoru. Byl rozbitý na tisíce kousků. Proč byl rozdrčený na tisíce kousků? Protože lidé Heroda tolik nenáviděli, že jakmile za židovského povstání roku 66 n.l. dostali tu příležitost, obsadili Herodian a jeho hrob roztrhali na tolik kousků, na kolik dokázali, protože ho tolik nenáviděli. Takže jakmile slyšíš „v době krále Heroda“, řekneš si: „To není možné, co dalšího ještě provedl?“

KJ: Proto jsem se tady chtěl zastavit. Myslím, že není možné číst druhou kapitolu Matouše bez znalosti trochy historie. Mluvíme tady o jazyku, historii a kontextu. Vzpomínám na naši konverzaci, ty jsi chodící učebnice historie. Já jsem ale našel asi hodinové video o Herodovi a chci lidi povzbudit, aby ho shlédli.

Je i docela zábavné. Odkaz na něj je na bfainternational.com i nehemiaswall.com. Myslím, že není možné jít do druhé kapitoly Matouše bez pochopení Heroda. Mně o Herodovi nikdo nikdy nic neřekl, ani v evangelickém semináři. Všichni chtěli jít honem k děťátku Ježíši.

NG: Můžeme teď mluvit o Betlémské hvězdě? Máme tu tedy ty chlapíky, málem jsem řekl „tři chlapíky“. Ale včas jsem se zastavil. V Novém zákoně se nikde neříká, že by byli tři. Ani že by to byli králové. V řečtině to jsou MAGOI, což jsou mágové. Je zajímavé, kdo to je mág. Mágové jsou kněží zoroastrismu, to je doslovný význam. Mohli byste si myslet, že to je slovo „čaroděj, kouzelník“, což je do určité míry také. Mluvme o něčem, co se píše tady v Židovském komentovaném Novém zákoně, to je ten další z našich zdrojů. Chci to přinést jako příklad toho, jak postupovat. Čtu tady na straně 5 „Moudří muži, řecky mágové. Dávni židovští čtenáři asi tyto perské astrologie nepovažovali za moudré, ale za pošetilé či zlé. Philo nazývá Baláma MAGOS s odkazem na Daniela 2,2 v Septuagintě. Zajímavé. Tak jsem se to chystal citovat a říct: „Z pohledu pohanů jsou mágové velice zajímaví, ale ze židovského pohledu jsou to ti zlí zoroastričtí kněží, kteří Židy pronásledovali. Byli to astrologové a modláři a na žádného Žida by dojem neudělali“. Tímto způsobem jsem to chtěl prezentovat. Včera jsem ale mluvil s T-Bonem, měli jsme krátký brainstorming, a to mě donutilo se na to víc podívat a vyhledat si to sám. Podíval jsem se tedy, co o nich říká Philo, který nemluví o Ješuuvi ani o Novém zákonu. Mluví o této skupině zoroastrických kněží. Zoroaster byl Peršan, jehož oni nazývají prorokem, perský prorok či náboženský vůdce. Asi kolem roku 600 př.n.l. založil nové náboženství zvané zoroastrismus. Toto náboženství říká, že jsou dva bohové, dobrý a zlý bůh. Perský král Kýros (Cyrus) Veliký byl zoroastriista, pročez Bůh v Izajášovi 45 říká: „Já tvořím dobro a já tvořím zlo. I když jsi mne, Kýre, neznal, uctíval jsi své bohy. Já ty tvé bohy znám.“ Uctívali pouze toho dobrého boha, a nenáviděli toho zlého. „Ale to všechno dělám já, Jehovah“. Znáte-li tedy kulturní kontext, zoroastrismus je zde v Tanachu zmíněn. Kněží v zoroastrismu jsou nazýváni MAGI. Je to vlastně kmen, podobně jako židovští KOHANIM v hebrejštině znamenají kněží. Když ale řeknete KOHANIM, myslíte kněze z rodu Aronova, jeho potomky. V zoroastrismu je tedy konkrétní kmen, MAGI nebo MAGOI. Philo o nich tedy, na rozdíl od Židovského komentovaného Nového zákona, říká (pravdivě) toto: Život Mojžíše, 1:192, faraonovi kouzelníci jsou nazýváni MAGI. Balám je nazván MAGUS (jednotné číslo) v Životě Mojžíše 1:276. Avšak v knize Svobodný (Každý dobrý člověk je svobodný), v oddílu 74 Philo píše: „Mezi těmi Peršany je skupina magi, kteří zkoumají přírodu, aby se seznámili s pravdou, a s potěšením zasvěcují sami sebe i druhé v božských dovednostech jasným vysvětlováním“. Jednoduše řečeno, podle Phila to byli vědci a badatelé. Když jsem se to dozvěděl, byl jsem skutečně překvapený. Do té doby jsem měl představu zoroastrických kněží uctívajících oheň a předkládajících těla zemřelých supům.

KJ: V hebrejském Matoušovi se píše: „Toto byli CHOZIM hvězd“.

NG: Ti, kteří se dívají na hvězdy, hvězdáři, astrologové či astronomové, záleží na úhlu pohledu. V Talmudu se MAGI nazývají *amagoš* – hlupáci věřící blbostem. Jako v příběhu, kde jeden MAGUS říká rabínovi Amemarovi: „Ten dobrý bůh, *Ahura Mazda*, tě kontroluje od pasu nahoru. A zlý bůh *Angra Mainju* tě kontroluje od pasu dolů“. Je to jedna z představ zoroastrismu – že všechno fyzické, karnální, je zlé. Tvoje genitálie, ty patří tomu zlému bohu a to je důvodem, proč máš touhu. Ale tvoje srdce a mysl, ty patří tomu dobrému bohu. Tak mu ten rabín odpovídá a říká: „Proč ten dobrý bůh dovoluje, aby čůrání procházelo jeho územím?“ Jinými slovy, kněží zoroastrismu považují výkaly a moč za nečisté, protože vycházejí ze spodu těla, neboť náležejí zlému bohu, ale ty se máš posvětit. Mimochodem, odtud pochází křesťanská myšlenka žehnání jídla. My v judaismu nežehnáme jídlo, ale žehnáme Bohu za jídlo. Křesťanství nese tuto ozvěnu zoroastrismu, která přišla s gnostiky, kteří některé tyto myšlenky přijali. Ta myšlenka byla, že jídlo je zlé a neměli byste ho dávat do chrámu, aniž byste mu požehnali. Takže ten rabín říká: „Moment, pokud je horní polovina tvého těla posvátná a spodní polovina profánní, proč se tekutina procházející tím tělem nakonec stane močí? Prochází tou svatou částí“. Užívá logiku, aby ukázal, jak podivní ti MAGI jsou. Je to přece jedno tělo. A jeden Bůh kontroluje všechno. Tentýž Bůh, který utvořil tvoje srdce a tvou mysl a duši, stvořil i tvoje výkaly a tvou moč. Je to tentýž Stvořitel vesmíru. O tomto mluví Izajáš 45. Takže toto rabín tomu MAGUSOVI vysvětlil a rabíni se dívali na tyto MAGI alespoň v určitém období jako na pošetilce a hlupáky, ale v prvním století existoval i jiný pohled a vidíme, že Philo vůči nim choval hodně úcty. V jakém kontextu to Philo píše? V souvislosti s tím, že lidé si myslí, že MAGI provádějí magii, ale oni ve skutečnosti studují přírodu, aby s ní mohli manipulovat. Chcete-li přeměnit jednu látku v jinou, což se později stalo alchymii. Jaký je rozdíl mezi alchymii a chemií? V alchymii proměňujete jednu látku v jinou, nebo dvě látky v látku třetí. V chemii to vysvětlujeme přirozeným způsobem, v alchymii je vysvětlení nadpřirozené, mystické. Takže Philo říká, že zoroastričtí MAGI se dají nazírat tak, že provádějí magii, ale ve skutečnosti studují přírodu, aby jí dokázali lépe porozumět, stejně jako to dnes dělají vědci. Oni tehdy slovo „vědci“ neznali, to je moderní výraz.

KJ: Z prvního verše druhé kapitoly na mě vyskočily tři věci, z nichž každá si zaslouží bližší zkoumání. To první, *narozen v Betlémě*, to druhé, *král Herodes*, a to třetí, *MAGI*. Když se dívám na tyto tři věci, proč bylo významné, že se narodil v Betlémě?

NG: Ještě jsme ani nemluvili o „narozen v Betlémě“. Když jsem si včera dával dohromady poznámky, řekl jsem ti: „Udělejme celou druhou kapitolu, protože nebudeme mít dost materiálu . Nedostaneme se ani k polovině těch věcí.“

KJ: Chápejte, že nejsme s Nehemiou napřed. On o tom mluví, mluví s T-Bonem, se mnou ani nemluví, dokud nezapneme nahrávání. Jsme v procesu studia. Chci vyzvat lidi, aby studovali s námi. Je to nádherné, mluvíme o jednom verši a mohli bychom v tom pokračovat ještě hodinu. Mluvme o Betlému.

NG: No, nebylo záměrem udělat jeden verš, chtěl jsem to udělat celé .

KJ: To ale nevadí. Toto je v reálném čase a i když se o nich mluví později, tyto tři věci na mě z té stránky vyskočily. Důvodem, proč jsem zpomalil, je, že v hebrejském Matoušovi musím jít slovo po slovu.

NG: K Betlému se dostaneme i v pátém verši. Můžeme si to schovat na potom?

KJ: Schováme si všechno, děláme to už skoro hodinu.

NG: Položme si tuto otázku, je to dobrá otázka. Řekněme, že nejde o *MAGI*, že to jsou prostě lidé studující hvězdy, hvězdáři. Jaký je význam toho, že tito hvězdáři přišli? O co tu jde? Proč je to důležité? Jsi židovským čtenářem naslouchajícím Matoušovi, jak toto v prvním století učí. A také čtenářem řeckým.

Řekové se domnívali, že důležité poznání musí být exotické. Mluvili tedy o tom, že „Babyloňané učí“, „Peršané vyučují“, a „Žid učí“, toto je myšlení řeckého světa. Učí-li někdo z jiné kultury něčemu, má to hned větší důležitost. Tak tuto pasáž vykládají mnozí novozákonní interpreti. Říkají: „Jsou to řečtí učedníci a ti chtějí dát Ježíši větší legitimitu“. Toto se učí v mnoha seminářích. Tak vytvořili tento příběh, rozvinuli legendu, že Ježíš byl nejen naplněním proroctví Starého zákona, ale že tam byli i tito cizinci, kteří rozeznali, že se stalo něco nadpřirozeného, co jeho příchod předpovědělo. To můžete číst v komentářích k Novému zákonu napsaných křesťany, z nichž byli někteří evangelikální, že v zoroastrických legendách se píše, že se někdo narodí, a bude tam hvězda, která označí místo jeho narození. Pak je otázka, co ta hvězda dělala. Na to nemáme čas. Lidé o tom napsali celé knihy. Lidé z Hebrejských kořenů se domnívají, že to bylo Danielovo proroctví, které zanechal svým učedníkům, že po Danielovi pokračovalo mnoho moudrých mužů, nazval bych je učedníky rabína, kteří to proroctví uchovali do doby, než se naplnilo. To v textu není. Je možné, že se to mohlo stát, ale není to v tomto textu. Jaký má ale význam to, zda to byli mágové, nebo astronomové či astrologové, kteří přišli a viděli tuto hvězdu? O co tu jde? Proč je důležité, že přišli od východu?

KJ: Nehemio, chtěl bych, aby ses podíval do svého počítače, jestli najdeš příklad hebrejského slova, které zde máme, co se týče hvězdy nebo hvězd, a jestli je to někde ve spojení s Mesiášem.

NG: K tomu se dostaneme, moc pospícháš. Židé znají mesiánská proroctví v Tanachu. Křesťané o tom myslím nevědí. Než se k tomu dostaneme, musíme dokončit první část. Rád bych se dostal na konec třetího verše. Můžeme?

KJ: Já na konec třetího verše nejdu. Nehemio, ty jsi jeden z nejchytřejších lidí co znám. Když ty čteš verše ze své perspektivy, pro mne je to odhalení, je třeba zpomalit a říct: „Kdo byli *CHOZIM*? Kdo byli tito „moudří muži“ ve hvězdách?“ Angličtina mi v prvním verši nedává ani ty „hvězdy“. Angličtina řekne jen mágové, *MAGI*. V hebrejštině se píše: „Byli tam moudří muži hvězd“. Chystám se právě tady zastavit. Jazyk, historie a kontext. Chci zjistit: hvězdy, kde? Jdeme verš po verši. Není spěch.

NG: Dobrá, začněme v Genesis 1:14: „A Elohim řekl: Budiž světla na nebeské klenbě k oddělení mezi tím dnem a mezi tou nocí. A budou pro znamení, a pro určené časy, a pro dny a pro roky“. Takže tato myšlenka, že na nebi je něco, co by mohlo být znamením, má v Bibli zcela jistě oporu. Jsou však na to dva různé pohledy. Jinými slovy, jsou znamení, která nejsou od Boha, neboť mnohé dávné národy byly pověřivé a věřily v různé druhy znamení. Můžeme se shodnout, že astrologie není pravdivá? Tím myslím, že dávní pohané a moderní noviny se drží myšlenky, že pokud jste se narodili za určité konstelace hvězd, měli byste v tomto měsíci vstoupit do vztahu, zatímco v jiném měsíci nikoli. Tohoto

dne byste měli táhnout do války, a onoho dne nikoli.. nemá to nic společného s vámi, ale je tady něco, protože jste kontrolováni a vaše budoucnost je ve hvězdách předpovězena. To je astrologie.

Jeremiáš 10. kapitola, verš 1: „Slyš slovo, které k tobě Jehovah mluvil, dome Israele“. Právě jsme četli Gn 1,14, že Bůh stvořil slunce, měsíc a hvězdy jako znamení, mezi jiným. Ale Jer 10,2 říká: „Tak praví Jehovah. Neučte se cestě národů, ani se neděste nebeských znamení, neboť národy se jich děsí“. Mají tu astrologii. Myslím to doslova. Jeden chlápek mi přišel opravit počítač. Nepodařilo se mu to a řekl mi: „Povím vám, jaké to bude mít řešení“. Byl tam třikrát. Nakonec řekl: „Nikdo jiný vám neřekne, co se skutečně stalo. „Mercury's in retrograde.“ (*Merkur je na ústupu*, ale v angličtině také: *Rtuť ustupuje*.) Uvažoval jsem: „Je v tom počítači nějaká součástka jako rtuťový prepínač nebo něco na ten způsob?“ On na to: „Ne, ne. Planeta Merkur je na ústupu“. To byl počítačový technik 21. století, který mě informoval o důvodech, proč můj počítač nemohl být opraven. Mimochodem, nakonec nemohl být opraven vůbec, musel být reklamován. Toshiba mi řekla, že byl jedním z milionu. Od té doby jsem Toshiba už nekoupil, ale příčinou problému, jednoho z milionu, byl Merkur na ústupu. To je to, o čem Jeremiáš mluví, když říká: „Neučte se cestám národů ani se neděste nebeských znamení, neboť národy se jich děsí“.

KJ: ...Nehemio, co se stalo s těmi moudrymi muži hvězd? Něco jim řeklo nejen „Dívejte se na hvězdy“, ale také „Jděte do Jerusaléma“.

NG: Musíme mluvit o druhém verši. Ponechávám to jako otevřenou otázku. Možná se to prostě stalo. Předpokládejme ale, že má význam, proč se nám říká, že se to stalo. Je to nějaký druh astrologů či astronomů východu, kteří přinášejí důležité dary a přicházejí se mu poklonit. Mohli bychom mluvit déle než hodinu o „poklonit se mu“. Můžeme tomu věnovat minutu? Jak to, že vůbec znali klanění se? Proč si mysleli, že poklonit se.. řekněme, že je králem. Klaníte se králům? V Tanachu ano. V dávných dobách jste se králům klaněli. Nadhodím otázku. Předpokládejme, že všechno, co se nám tady říká, se skutečně přesně tak událo. Byl to zázrak. Bůh chtěl, aby jeho vůle vešla ve známost, tak těmto východním MAGI odhalil tu hvězdu, ať už to znamená cokoli. Jak věděli, že se mu mají poklonit? Znamená to, že řekli: „Oj! Ta druhá bytost z Trojice se projevuje zde na zemi“? Znali tuto teologii? Nebo měli jen představu, že každý zázračný král je současně bohem, nebo alespoň hodný klanění? Chci tím říct, že tehdy jste se klaněli každému králi z masa a krve.

KJ: Nechme mluvit text, Nehemio. Trváš-li na tom, že půjdeme do druhého verše, říká toto. Položili otázku: „Kde je ten král Židů, který se narodil? Viděli jsme jeho..“ Vyhledej prosím to slovo, které použili.

NG: Tady se v hebrejském Matoušovi vyskytují dvě různá slova. Manuskripty jako ten z Britské knihovny (British Library) má SEVIVO, viděli jsme jeho „okolí“ (nebo prostředí) na východě. Není mi zcela jasné, co to znamená. Jiné manuskripty mají „Viděli jsme na východě jeho hvězdu“. Ať už ale v *tomto* verši čtete „hvězda“ nebo „okolí“, zcela jistě je to hvězda, co viděli, ve verších 7,9 a 10 – ve všech manuskriptech. Takže možná viděli jeho okolí, prostředí nebo nějaký druh aury? Třeba zářící světlo, já nevím.

KJ: Podíváte-li se na to, kde se narodil, co způsobilo, že mágové či moudří muži přišli od východu do Jerusaléma – tento verš mi zabral celé dny. Pro mne je velkým požehnáním, že jsme zpomalili a podívali se na to. Já nespěchám. Zase mluvíme hodinu o jediném verši.

NG: Musíme se dostat k dalším. Když jsem mluvil s T-Bonem, položil otázku, jakou drzost, CHUCPE, tito cizinci měli. Přejdou do Israele a řeknou králi Israele: „Slyšeli jsme, že se narodil Váš náhradník, ten, co přijde místo Vás“.

KJ: Nejen tohle. Musíš Heroda znát. Ten možnost jiného krále nepřipouští.

NG: Herod je ten chlápek co zabil svého vlastního syna. Zabil i svou ženu, která byla Hasmonejka. Zabil mnoho lidí, proto, aby jim zabránil převzít od něho vládu, lidi, kteří měli větší legitimitu než on. Ta myšlenka *krále*, který je z pokolení Judy. Čtème verše 2 a 3: AJEH MELECH HAJEHUDIM HANOLAD? „Kde je ten král těch Židů, který se narodil?“ RAJINU SEVIVO nebo KOCHAVO BEMIZRACH, „Viděli jsme jeho okolí/prostředí“ nebo „Viděli jsme jeho hvězdu na východě“, podle toho, jak to čtete. UVMATANOT CHAŠUVOT BA'U LEHIŠTACHAVOT LO, „A přišli se mu poklonit s významnými dary“. VEŠEMAH HORODUS HAMELECH, „A král Herodes uslyšel“ VAJIBAHHEL, „a vyděsil se“. To slovo tady napovídá, že se to stalo náhle, rychle. Řekl si: „Oj, oj, oj, toto je skutečně zlé“. VECHOL JOŠVEI JERUSALAJIM IMO, „A všichni obyvatelé Jerusaléma s ním“. Četl jsem různé komentáře, abych viděl, jak tuto pasáž chápou, a jeden křesťanský komentář vysvětloval, že tu jde v podstatě o *prefiguraci*, že to je očekávání toho, co se v budoucnu stane, tedy že pohané Ježíše přijmou, ale Židé ho odmítnou. Tak tomu rozumí někteří křesťané. Jinými slovy, verš 3 vykládají tak,

jako by zde bylo napsáno: „Jsme velice zklamaní, že se Ješua narodil. Odmítli jsme ho jako svého krále dřív, než jsme se s ním setkali“. Mnozí křesťané čtou třetí verš takto.

Rád bych věděl, jestli je toto důvodem, proč rabín Soloveitchik přinesl to, že se křesťané i Židé dívají na toto, na život Ješuy, a říkají jeden druhému: „Máme mezi sebou problém“.

KJ: Nehemio, já s tebou nesouhlasím jen zřídkakdy. Tady s tebou ale nesouhlasím. Mluvíme o hebrejském Matoušovi a ten říká: „Z těch, kteří sídlili s ním“. Kdo bydlel s Herodem? Ta mocenská základna, která byla s Herodem, se snažila zajistit, aby ta linie pokračovala. To není celý Jerusálém. Možná byli zklamaní jen lidé, co byli s Herodem.

NG: Řekněme, že to byl celý Jerusálém. Proč by byli vyděšeni? Chápu, proč byl vyděšen Herodes. Viděl to tak, že měl být nahrazen jako král. Každý zde stále přemýšlí o králi na zemi, z masa a krve. Proč by měli být vyděšeni lidé v Jerusálémě? Z pohledu historie, jazyka a kontextu, mluvili jsme o tom, jak kolem roku 40 nebo 37 př.n.l. revoltovali Židé s pomocí Parthů proti Římanům. Jaká byla odpověď Říma? Poslali Heroda s vojenskou silou tu revoltu rozdrtit. Tisíce Židů bylo zabito, desítky tisíc. Asi o třicet let později byl Herodův otrok Simon z Perey, který vedl židovskou revoltu. Josephus ji popsal ve Válce židovské 257-259 a v Antiquities 17-273-277. Něco o tom rychle přečtu. Josephus vypráví: „Byl také Simon, který byl otrokem krále Heroda. Tento muž byl tak odvážný, že si dal na hlavu korunu, když bylo kolem množství lidí“. Jinými slovy si tento muž nárokoval stát se králem Israele a rebeloval proti Herodovi. Jedním z jeho argumentů bylo: „Herodes není jedním z nás! Je to ldumejec, ale já jsem skutečný Israelita!“ Dále: „Založil také ohně v mnoha jiných královských domech na různých místech země a úplně je zničil“. Pálí věci a ničí města. Takže když měli někoho, kdo o sobě prohlašoval, že je Mesiáš, vždycky následovalo něco takového. A když ten Mesiáš selhal, nastalo strašlivé pronásledování. Simon z Perey je jedním z nich. Další z nich se jmenoval „Juda z Gamly“, ve Skutcích se mu říká „Juda galilejský“. Když byl Pavel před soudem, zmínil ho Gamaliel. Josephus o něm mluví dlouho. Povstal asi ve stejné době a vedl povstání proti Římanům a to vedlo k hroznému pronásledování. Kvůli této revoltě byly desetitisíce Židů zabity. Když přišli Římané, aby tu revoltu potlačili, neměli možnost, jak poznat, kdo tohoto samozvaného Mesiáše podporoval a kdo ne. Zabili prostě každého, koho viděli, a kdo se jim dostal do rukou. Kříže to roztřídily. Doslova; Římané ukřižovali desítky tisíc lidí a zabíjeli je příšernými způsoby.

Takže Židé z Jerusáléma měli velice dobrý důvod se vyděsit. Slyšeli ty cizince říkat: „Slyšeli jsme, že se narodil váš král, a je kolem toho něco zázračného“. Vidí hvězdu. Toto je důležité. Proč jsou zklamaní? Protože Herodes slyší, že o své království přijde. A obyvatelé Jerusáléma slyší: „Ne, jen žádný další Simon z Perey, žádný další Juda galilejský. To povede k dalším persekucím od Římanů“. Takto přemýšlejí. Není to tak, že Mesiáš přišel a oni ho odmítli dřív, než se s ním vůbec setkali. Uvažují takto: „Další z nich. Zase nás budou pronásledovat“.

KJ: To je jistě jedna možnost. Já myslím, že byli lidé, kteří byli s Herodem, a kteří si mysleli: „My jsme v mocenské základně, a na nás je, abychom tuto show tady řídili“.

NG: To je také možné.

KJ: „Nechceme, aby se to změnilo“. Možná, že jiní to vnímali, že to vypadá biblicky, podle Tanachu. Tím chci říct, že byla jiná skupina lidí, kteří prožívali vzrušení. Ti lidé přišli až z dálného východu, kvůli tomu, že něco je na obloze. Jsem nadšený, že do toho můžeme jít hlouběji.

NG: Přinesl jsi dobrý podnět. Hebrejská verze Matouše říká: „obyvatelé Jerusáléma s ním“. Jsou dva způsoby, jak toto přeložit. „Všichni, kdo bydlí v Jerusálémě s ním“, „Všichni obyvatelé Jerusáléma s ním“. Záleží na tom, na co zde položíme důraz. Oni bydlí s ním, nebo oni bydlí v Jerusálémě. Řečtina nemá slovo *bydlící/sídlící*, tak má jen „všichni z Jerusáléma s ním“. Ty tedy říkáš, že zklamaní byli Herodovi spojenci.

KJ: Já jen čtu hebrejského Matouše. Bydlící s ním. S kým? S Herodem. To je mocenská základna. Ovšemže nejsou šťastní! A co ostatní lidé? Dovol mi položit jednoduchou otázku. Kdybys žil v prvním století a slyšel bys, že se objevila hvězda, přišli ti lidé a chápou, že tento král se narodil, myslím se, že v prvním století stále vyhlížíš Mesiáše, toho jediného?

NG: V prvním století vyhlíželi Mesiáše tak usilovně, že se každých pár let objevil někdo, kdo o sobě tvrdil, že je Mesiáš, a lidé byli kvůli němu pronásledováni. Ve Skutcích byl Pavel uvězněn a římský velitel mu říkal: „Ty jsi ten hoch z Egypta, že?“ Bylo tolik samozvaných mesiášů, že Římané je ani všechny nedokázali sledovat. A teď slyšíš tohle a můžeš si myslet dvě věci: „Konečně se narodil skutečný Mesiáš!“ Jsou tu ti lidé, co přišli.. dokonce i pohané si ho váží. To je jeden způsob, jak k tomu přistoupit. Zdá se mi, že Matouš to takto viděl. Ten druhý způsob je: „Ale ne! Už žádný další!“ Gamaliel

zastával třetí přístup. Říkal: „Počkejme a uvidíme. Já nehodlám být zklamaný. Tyto věci se ukáží samy. Za několik generací se uvidí, jestli to byl skutečný Mesiáš“. Řekl bych, že různí Židé k tomu mohli mít různý přístup. Musíme mluvit o verších 5 a 6, protože jde o mesiánská proroctví. Minule jsme mluvili o Izajáši 7,14, což Židé za mesiánské proroctví nepovažují. Křesťané často říkají: „Ježíš naplnil 350 mesiánských proroctví“. A Židé na to: „A to která?“ Tak vyjmenují řadu proroctví, a Židé na to: „To nejsou mesiánská proroctví. To je něco o životě Salamouna, to je něco o životě Davida. To je něco o kolektivním Izraeli“. Každý ale souhlasí s tím, že Micheáš 5,1 nebo 5,2 mesiánským proroctvím je. To je bez diskuse. Přemýšlej o tom. Toto je první nezpochybnované mesiánské proroctví v Novém zákoně. V Matoušově evangeliu, kapitola 2, verše 5-6.

Následují výňatky z neveřejného pokračování tohoto vyučování.

Mt 2,4 – Herodes se dotazoval, kde se má Mesiáš narodit. Kdo tady ale mluví o Mesiáši? Kdo předpokládá, že se narodí? Mágové o něm nemluvili.. Herodes vnímal jako velkou hrozbu, že on sám není legitimním, pomazaným vládcem Izraele. Když mluví o Mesiáši, nemá na mysli někoho z daleké budoucnosti, ale toho, kdo je *pomazaným vládcem Izraele*. Toho, který obnoví Davidovskou linii. Věděl, že Mesiáš má přijít skrze určitou rodovou linii a o té věděl všechno, protože život Heroda jako krále byl Davidovskou rodovou linií ohrožen. Rozuměl tomu lépe než mudrci. Nebylo ale úplně jasné, kde se má narodit, a není to ani stoprocentně jasné z Mich 5:

1A ty, Betléme, dome efratský, který jsi nejmenší mezi judskými rody, z tebe mi vzejde ten, kdo bude vládnout nad Izraelem, ten, jehož původ je odedávna, ode dnů věčných. 2Proto je vydá až do času, kdy rodička porodí. Pak se zbytek jeho bratří navrátí k synům Izraele. 3Bude stát a pást své stádo v síle Jehovah, ve vznešenosti jména Jehovah, svého Boha. A budou pobývat v bezpečí, protože bude veliký až do končin země.

Mt 2,6: A ty, Bet lechem judské Efraty, země Jehudah, ty (jsi) nejmenší v tisících Jehudy, z tebe pro mně vzejde (ten) k vládnutí v Izraeli.

Mich 5,1-3 je nesporným mesiášským proroctvím citovaným v Mt 2,6; Septuaginta, řecký překlad, v Mich 5,1 nemá slovo EFRATA: Bet lechem, dům Efraty. Slovo EFRATA nemá ani řecký Matouš. Efrata je buď jiným označením pro Bet lechem nebo pro oblast kolem něho.

Matouš 2,6 cituje Micheáše 5,2, ale zkráceně: Pomíjí pradávnou existenci vládce nad Izraelem. Proč? Mohlo to být proto, že toto proroctví všichni znali, tak stačilo říct jen začátek a každý věděl, jak pokračuje, nebo se Matouš nechtěl zabývat záležitostmi počátku. Je totiž možný i význam, že rodina žila v Bet lechem již „od pradávna“ a Matouš se tím nechtěl zabývat, protože chtěl zdůraznit, že Ješua se tam sám skutečně narodil. Další vysvětlení pochází od biblického komentátora Rašihovo žijícího ve 12. století ve Francii, který Mesiáše ben David vztahuje k Žalmu 118,22 – kámen, který stavitelé zavrhli. Odkud to vzal? Vysvětluje, že šlo o nejmenší kmen Judy a tedy o Boží výběr; podle lidského výběru by byl zvolen někdo z některé významné rodiny z Efrajima.

Mich 5,1b: ten, jehož původ je odedávna, ode dnů věčných, má vazbu na Ž 72,17: Jeho jméno bylo upevněno (prohlášeno) před sluncem. Raši to chápe tak, že jméno Mesiáše bylo známé ještě před stvořením slunce.

Křesťané se někdy snaží v diskusích přesvědčit Židy, že Mich 5,1 je proroctví o Mesiáši, které se již naplnilo, a že tím Mesiášem je Ješua. Židé ale namítají, že hned další verš Mich 5,2 je proroctvím, které se ještě nenaplnilo, protože dosud nedošlo k opětovnému sjednocení kmenů Juda+Benjamin s kmeny Izraele. Matouš by pravděpodobně řekl, že k němu dojde při druhém příchodu Ješuy. Mesiáš má dle Mich 5,3 Boha a tím je Jehovah.

Mt 2,7: Potom volal ten král Herodes k věstcům, KOSMIM, v tajnosti a vyptával se jich dobře na čas, kdy se jim zjevila ta hvězda.

Tady je zajímavá souvislost s Bileámem, který byl skutečným prorokem: Jehovah k němu skutečně mluví. V Joz 13,22 je ale označen jako KOSEM: mág, věstec. Jak může být obojí pravda? Jehovah k němu skutečně mluvil, ale on se také snažil použít moc skrze magii (Dt 18,9-21). Národy se snažily získat například informace o budoucnosti od věstců, místo aby se obracely k Bohu a jeho prorokům. Philo (Život Mojžíšův, 1:276) nazývá Bileáma MAGUS.

Dobová atmosféra byla ve znamení vůdce Šimona ben Kosby, který vedl revoltu vůči Římanům a podařilo se mu je skutečně na několik let vyhnat. Rabín Akiva ho přejmenoval na Šimon ben Kochba, syna Hvězdy, čímž ho dle Bileámovy proroctví v Nu 24,17-19 prohlásil za Mesiáše, který jako hvězda vyšel z Jákoba. Používal též označení NASI, vůdce kmene, které dle Ez 45,17 patří Mesiáši. Hvězda

vzešla z Jákoba (tedy Mesiáš) je tím spojením mezi Bileámem z východu nazývaným KOSEM, který ho předpověděl, a mudrci z východu též nazvanými KOSMIM (množné číslo od KOSEM), kteří se na něj přišli podívat. Je zajímavé, proč ani Matouš, ani žádný další evangelista o tomto spojení nemluví.